

Kerék Imre

Németh István Péter: Évszakok keringője (kalendáriumos könyv)

A tapolcai születésű s ma is ott élő költő-tanár neve – sokoldalúsága folytán – mind ismertebbé válik székebb-tágabb táj hazájában és környékén, sőt, országosan is mind több rangos folyóirat közli verseit. Németh István Péter korábban a Balaton Akadémia több kiadványának is szorgos szerkesztőjeként, tudósi elmélyüléssel vette alaposan szemügyre a Balaton-környéki kulturális hagyományokat: irodalmi, képzőművészeti emlékeket, dokumentumokat s mindezek tanulságait, költészetének szűrőjén átrostálva, saját költészetét is jelentősen gazdagította. Több mint tucatnyi verses- és műfordításkötet, esszé- és tanulmánykötet van már mögötte. Mesterei között Kormos Istvánt, Weöres Sándort tartja elsősorban számon, s valóban: Kormos játékosságából, nyelvi humorából, Weöres Sándor próteuszi alakváltoztató képességéből is sokat örökölt. Bizonyítja ezt különböző alakokba, helyzetekbe való empatikus behelyezkedése, legyenek azok képzőművészeti alkotások vagy költői személyiségek munkái: Egry József, Monet, Renoir, Giotto, Schéner Mihály, Donatello, Michelangelo vagy Balassi Bálint, Tinódi Sebestyén, Kisfaludy Sándor, Keresztury Dezső művészetét magáéhoz hasonlítva teremt saját, eredeti hangon szóló poézist, valóságos kis pannon mitológiát magának, a nevezettek ihlet-sugalló tradícióiból. Németh hagyományörző és modern, kísérletező költő egyszerre, de nem formaromboló, hanem összegző; mives formákba tömörített poézist művel, nagy hangulatfestő és megjelenítő erővel. Új kötete, az Évszakok keringője a címe szerint kalendáriumos könyv, nyelvezetében friss, népi ízekben gazdag opuszokat tartalmazó, régi kalendáriumból ismerősen, földműveléssel, szőlőműveléssel kapcsolatos tennivalókhoz fűz hallatlan realitásérzékkel jótanácsokat, okos észrevételeket, s mindeközben sikerül elkerülnie az öncélú didaxist (Arácsi csizió). A Zánkai kalendárium frappáns disztichonjaiban remek megfigyelőképességét tanúsítja. Ime egy-két hangulatos strófa:

Január

Ime a tél irkája rigók picí lába nyomával:
Hóban az ékezetes ipszilon ágú betük.

Április

A szerelem-ragacsos vadgesztenye illata bódít,
Nyílik a fürtös akác, szállnak a nyárfapihék.

Képek daloskönyve című ciklusából külön is kiemel-ném Giotto: Királyok imádása című művének realisztikus

képekből látomássá varázsolt leheletnyi rajzát, költői képeit, melyek szigorú rendben épülnek egymásra alkotó fantáziájában. Vagy: kiváló műfordítói képessége revalálódik a Pierre Emmanueltól átköltött Delacroix című bravúros, forma- és tartalomhű opuszban. Hasonlóképpen áttelekesíti Bagó Bertalan, Csikszentmihályi Róbert, Korniss Dezső, Marton László, Reich Károly képeit, szobrait irigylésre méltó megelevenítő készségeel. S mindezek a témák és áttelekesítések erejükkel bizonyítják, hogy az ún. kultúraélmények csak a lelkes dilettánsok kezében lesznek másodlagosak, de nem az igazi alkotókéban. Minden ilyen költemény sokat elárul – objektívaltan – a költő saját egyéniségéről, világ- és kultúraszemléletéről. Németh kiváló formaművész, a szó legnemesebb értelmében. A magyar nyelv legváltozatosabb versformáiban könnyedén mozog, kiváltképpen a deákos verskultúra erőteljes hatása érződik antik ritmusaiban. Számomra könyve egyik legszebb darabja a 12 Berzsenyi-könyvcsepp, melyben maradéktalanul megvalósul költészet-eszménye nagy klasszikusunk örvén. Ime, két kis négy-sorosra:

3 Melancholla

Hallom gesztenyelomb hüsse alól amint
csúfol gerleburukk, zengi „vidéki vagy”.
Régtől néma a szám. Rátelepült madár
borzolt szárnya bajúszom itt.

11 Barátnémnak

A Szent György-hegyi út Szigligetig csupa
Pásztortáska, pipacs, sárga körömvirág,
Anizs, réti katáng, fecskéfű, szarkaláb –
Vedd hát: versbe szedett csokor!

Az első opusz szinte kettős arckép is lehet: Berzsenyié és utódjáé, aki szintén magányosan alkot, távol az irodalmi berkektől; a másik a pannon flóra, fauna kitűnő ismerőjeként mutatja Némethet e finoman-gyöngéd gesztusában, amint csokrával kedveskedik barátnéjának.

A Weöres-i hagyományok folytatása-bővítése a Balatoni kalendárka-dalok gyermeki tisztaságú kis dalai, könnyed és plaszticitásában érzékletes improvizációi és a Tapolcai Malomtő-mementő hasonló rövid, bájos pusza. Olyanok ezek, ahogy egy érzékeny gyermek először fedezi fel saját szemével a világ dolgait, apró rezzenéseit, történéseit. Kíváncsian várjuk Németh István új, megszületendő verseinek gyűjteményeit.

(Tapolca, 2005)